

ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО – ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«Операції з імпорту товарів : валютний нагляд в умовах воєнного стану»

Виконала : студентка ФФО 3-7

Дундар Дар'я

Науковий керівник : кандидат економічних наук, доцент

Шаповалова Алла Павлівна

Актуальність дослідження :

В умовах дії правового режиму військового стану встановлено певні обмеження щодо проведення імпорتنих операцій. Однак такі умови періодично переглядають: деякі обмеження скасовують, а інші навпаки - додають.

Відстежити ці новації непросто, тому метою даного дослідження є аналіз змін у порядку проведення імпорту товарів під час воєнного стану та особливості валютного нагляду за ними.

За імпорнтними ЗЕД-договорами розрахунки між резидентами й нерезидентами здійснюються **виключно через банки**.

За звичайних умов суб'єкти господарювання — резиденти (юридичні особи та фізичні особи — підприємці) мають право здійснювати розрахунки за зовнішньоекономічним договором(контрактом, угодою, документом, що застосовується в міжнародній практиці та може вважатися договором) з імпорту товарів за допомогою електронного платіжного засобу, якщо операція за одним таким договором в один операційний день **не перевищує незначного розміру**.

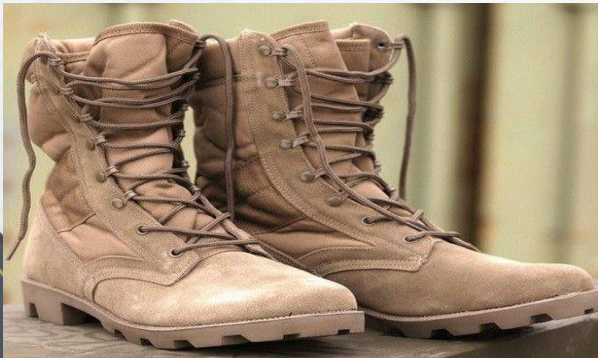
Незначний розмір валютної операції — розмір валютної операції (в еквіваленті за офіційним курсом гривні до іноземних валют, установленим Нацбанком на дату здійснення операції), який є меншим за розмір, передбачений ст. 20 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів...» від 06.12.2019 р. № 361-IX .

Умови воєнного стану вимагали внесення змін у цей процес та оптимізації рівня незначного розміру валютної операції.

Національний банк України, урахувавши запити банків та волонтерів, розширив перелік транскордонних переказів . Відтепер дозволено фізичним особам переказувати іноземну валюту для купівлі низки товарів за кордоном у межах щомісячного ліміту 400 тис. грн (в еквіваленті за офіційним курсом НБУ).

До таких товарів належать:

- бронезилети,
- каски,
- шоломи,
- військова та тактична форма,
- військово та тактичне взуття,
- захисний одяг,
- оптичні прилади для слідкування,
- безпілотні літальні апарати
- спальні мішки,
- каремати ,
- засоби для надання домедичної допомоги;

Таким чином, якщо сума операції за ЗЕД-контрактом не перевищує 400 000 грн, розрахунки за імпортом контрактом можуть здійснюватися за допомогою банківської картки. Розрахунки можна здійснювати й через валютний рахунок, відкритий за кордоном, що підтверджують і податківці в роз'ясненні з категорії 112.02 ЗІР. При цьому ліцензія Нацбанку для відкриття таких рахунків зараз не потрібна.

Такі зміни значно спростили процес імпорту речей нагальної необхідності для військових.

Граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів становлять 365 к. дн.

З метою запобігання виведенню капіталу за кордон і недопущення виникнення макроекономічних дисбалансів тимчасово скорочено граничні строки розрахунків за експортно-імпортними операціями з **365 до 90** календарних днів. Нові вимоги застосовуватимуться до операцій резидентів з експорту та імпорту товарів, здійснених із 5 квітня 2022 року.

Операції, на які не поширюється скорочення граничних строків розрахунків :

- на товари, які використовуються для виконання робіт із виготовлення (розробки) агрегатів, систем космічних ракетних комплексів (космічних ракет-носіїв), космічних апаратів, наземного сегмента
- на товари, які експортуються та (або) імпортуються для потреб угоди про розподіл продукції та передбачені такою угодою;
- на товари, імпорт яких здійснюється в рамках виконання державних контрактів (договорів) відповідно до затверджених основних показників оборонного
- на товари і послуги, що підлягають закупівлі відповідно до угод щодо закупівлі, які укладаються Міністерством охорони здоров'я України зі спеціалізованими організаціями, що здійснюють закупівлі
- на послуги, роботи (крім транспортних і страхових послуг та/або робіт), права інтелектуальної власності та (або) інші немайнові права, що експортуються;
- на медичні послуги, що імпортуються для забезпечення лікування (у тому числі обстеження та діагностики) за кордоном громадян України із захворюваннями згідно із затвердженим Міністерством охорони здоров'я України переліком рідкісних (орфанних) захворювань.
- на туристичні продукти (послуги), що імпортуються відповідно до зовнішньоекономічних договорів (контрактів) у туристичній галузі, — операції з постачання, реалізації (продажу) туристичними операторами туристичних продуктів (послуг) нерезидентів;
- на товари, роботи і послуги оборонного призначення, що закупаються через міжнародні спеціалізовані організації, їх представництва;
- на товари військового призначення та подвійного використання, відповідно до сертифікатів кінцевого

Враховуючи встановлені Національним банком України граничні строки розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, Федерація роботодавців звернулася до Міністерства економіки України та НБУ щодо збільшення граничних строків таких розрахунків до 180 календарних днів.

Відповідь Міністерства економіки України на звернення Федерації роботодавців :

враховуючи, зокрема і те, що технологічні та логістичні процеси виробництва та доставки товарів суттєво погіршуються під час введеного воєнного стану в Україні, Мінекономіки вбачає оптимальним строком для проведення розрахунків за окремими операціями з експорту та імпорту товарів – 180 календарних днів.

Міністерство економіки повідомляє також, що підтримало Федерацію роботодавців та направило звернення до Національного банку України щодо встановлення оптимального строку для проведення розрахунків за операціями з імпорту товарів – 180 календарних днів.

Дозволено і умовах воєнного стану і ЗЕД-зарахування (роз'яснення ДПАУ з категорії 112.02 ЗІР)

Для цього мають виконуватися наступні вимоги:

- вимоги випливають із взаємних зобов'язань між резидентом і нерезидентом, які є контрагентами за цими операціями;
- вимоги однорідні; строк виконання за зустрічними вимогами настав або не встановлений, або визначений моментом пред'явлення вимоги;
- між сторонами не було спору щодо характеру зобов'язання, його змісту, умов виконання.

Транскордонний переказ валюти

Під час дії правового режиму воєнного стану банки продовжують роботу з урахуванням обмежень.

Зокрема, уповноваженим установам забороняється здійснювати транскордонний переказ валютних цінностей з України / переказ коштів на кореспондентські рахунки банків-нерезидентів у гривнях / іноземній валюті, відкриті в банках-резидентах, включаючи перекази, що здійснюються за дорученням клієнтів.

Тож фактично наразі суб'єкти господарювання можуть придбати через імпорт тільки товари, які включені в Перелік № 153 (Перелік товарів критичного імпорту).

Окрім того, уповноваженим установам забороняється здійснювати будь-які валютні операції:

- з використанням російських рублів та білоруських рублів;
- учасником яких є юридична або фізична особа, яка має місцезнаходження (зареєстрована / постійно проживає) в Російській Федерації або в Республіці Білорусь;
- для виконання зобов'язань перед юридичними або фізичними особами, які мають місцезнаходження (зареєстрована / постійно проживає) в Російській Федерації або в Республіці Білорусь

Спрощений варіант валютного нагляду

З огляду на потребу підтримки банків в умовах воєнного стану НБУ із 24 лютого 2022 року дозволив їм здійснювати валютний нагляд у спрощеному вигляді – без проведення додаткового аналізу документів (інформації) про валютні операції клієнтів, джерела походження коштів, що використовуються для їх проведення, та інших відповідних заходів.

Згодом, урахувавши стійкість банківської системи та виклики воєнного часу, НБУ визначив, що спрощені вимоги до валютного нагляду з 4 квітня 2022 року застосовуватимуться лише до низки операцій. Серед них:

- **операції резидентів та нерезидентів для проведення мобілізаційних та інших заходів,**
- **операції резидентів із виконання зобов'язань, які забезпечені державною гарантією, операції МФО та деякі інші.**

Спрощений валютний нагляд також залишається для операцій, сума яких не перевищує 400 тис. грн;

Відповідальність за недотримання термінів

За недотримання встановленого строку надходження валютної виручки нараховується **ЗЕД-пеня за кожний день прострочення в розмірі 0,3 % від суми неоплачених коштів** за договором у національній валюті або в іноземній валюті, перерахованій у нацвалюту за курсом НБУ, встановленим на день виникнення заборгованості. Загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суму неоплачених коштів за договором

Відповідно до положень ч. 6 ст. 13 Закону № 2473 в разі якщо виконання договору зупиняється у зв'язку з виникненням форс-мажорних обставин, **перебіг строку розрахунків та нарахування пені зупиняються на весь період дії форс-мажорних обставин та поновлюються з дня, наступного за днем завершення дії таких обставин.**

З 24.02.2022 р. в Україні введено правовий режим воєнного стану. Торгово-промислова палата України (ТПП) розмістила на своєму офіційному сайті лист, який підтверджує, що військова агресія російської федерації проти України є надзвичайними, невідворотними та об'єктивними обставинами для суб'єктів господарської діяльності та/або фізичних осіб за договором, окремим податковим та/чи іншим зобов'язанням / обов'язком, виконання яких / якого настало згідно з умовами договору, контракту, угоди, законодавчих чи інших нормативних актів і виконання, відповідно, яких / якого стало неможливим у встановлений термін внаслідок настання таких форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили).

З огляду на це є підстави вважати, що **строки нарахування ЗЕД-пені можуть бути призупинені до моменту завершення дії правового режиму воєнного стану.** Проте ще не було опубліковано офіційних роз'яснень щодо цього.

Висновки

Впровадження воєнного часу в Україні стало приводом до численних змін та доповнень до нормативної бази з питань регулювання імпорту.

На основі дослідження бачимо, що всі зміни націлені на оптимізацію доставки товарів критичного імпорту, забезпечення ними військових та цивільних громадян, підтримку існуючого бізнесу. Це стосується і спрощення валютного нагляду банківських установ за певними імпортними операціями.

Дякую за увагу!!!

